

מדד קדם-בחירות 3, מרץ 2019

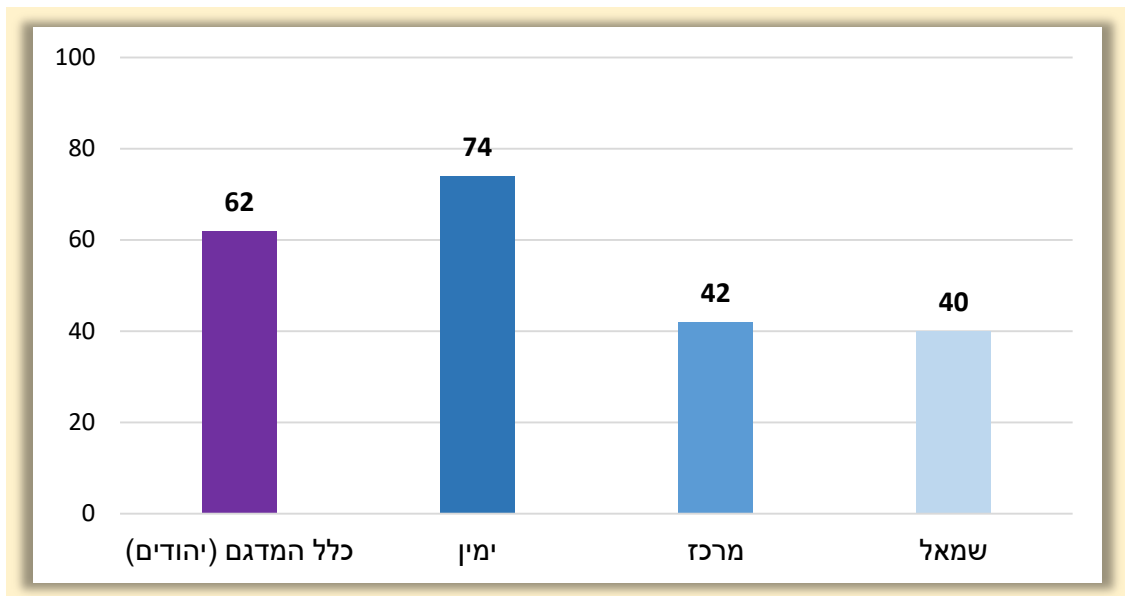
פרופ' תמר הרמן, אור ענבי

שלושה נושאים עמדו במרכזו של סקר זה - חוץ וביטחון (הגולן ועזה), תהליך הבחירות באופן כללי, הבחירות העומדות בפתח וההעדפות האלקטורליות של הציבור בנקודת הזמן הזו.

חוץ וביטחון

העם עם הגולן - כשני שלישים בציבור היהודי (62%) סבורים כי ההכרה של ארצות הברית בריבונות ישראל ברמת הגולן תורמת לאינטרסים החיוניים של ישראל. אם כי בשלושת המחנות הפוליטיים הגדולים השיעור הגבוה ביותר סבורים כך, ההבדלים בין הימין מחד גיסא למרכז ולשמאל מאידך גיסא הם גדולים.

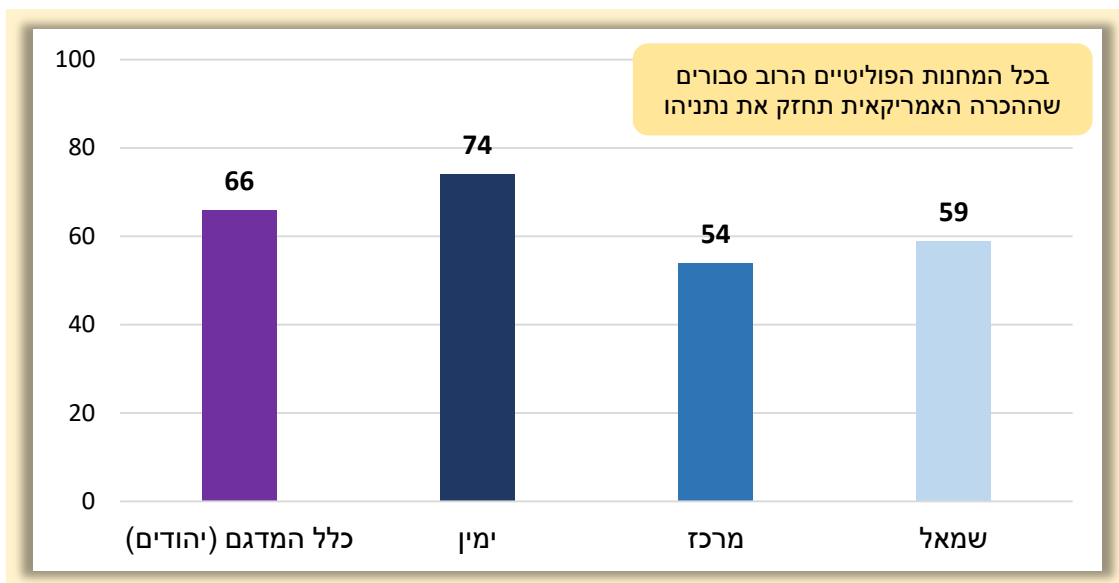
תרשים 1: ההכרה של ארצות הברית בריבונות של ישראל ברמת הגולן תורמת לאינטרסים החיוניים של ישראל (% מסכימים, יהודים)

בציבור הערבי השיעור הגבוה ביותר אינם יודעים (31%), ומקרב אלה שיש להם דעה בנדון - השיעור הגבוה ביותר חושבים כי ההכרה האמריקנית פוגעת באינטרס הישראלי (29%).

ההכרה האמריקנית וסיכויי נתניהו בבחירות - כשני שלישים (66%) בציבור היהודי סבורים כי ההכרה האמריקנית בריבונות ישראל בגולן תחזק את מעמדו של נתניהו במערכת הבחירות הנוכחית. במדגם הערבי על אף השיעור הגדול של "הלא יודעים" (27%), גם כאן השיעור הגבוה יותר סבורים כך. בנושא זה הפערים בין המחנות הפוליטיים (יהודים) קצת פחות גדולים מאשר בשאלה הקודמת, אם כי עדיין הימין רחוק מן המרכז והשמאל שהם קרובים זה לזה.

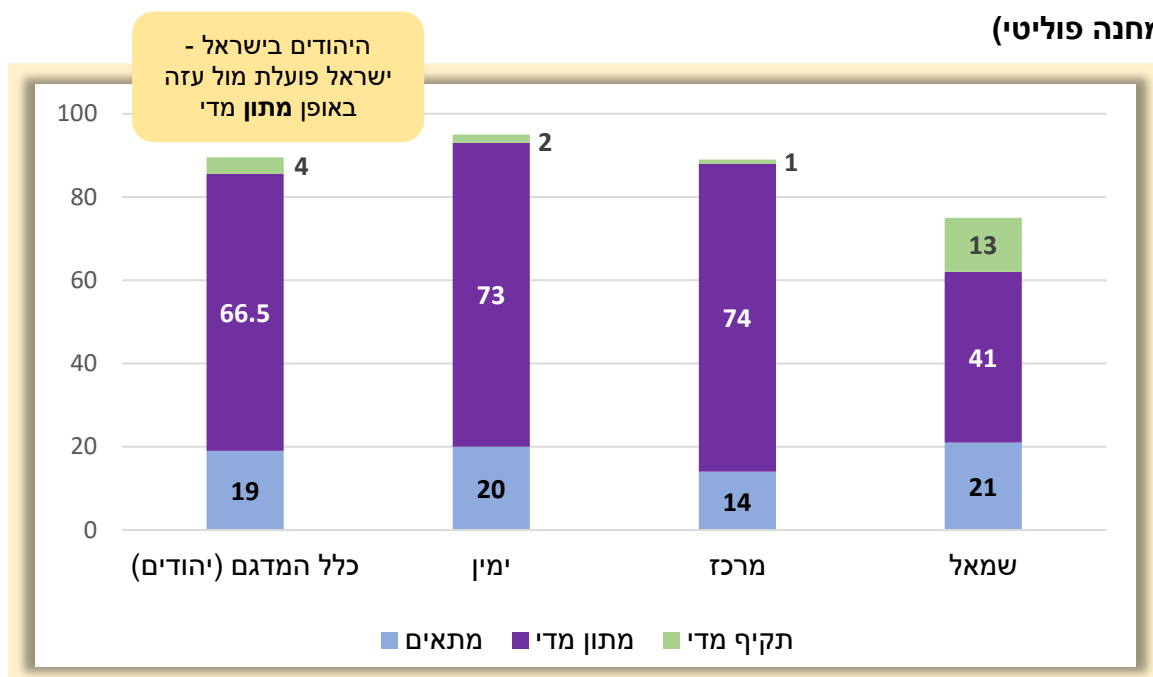
תרשים 2: ההכרה האמריקנית בריבונות ישראל בגולן תחזק את מעמדו של נתניהו במערכת הבחירות הנוכחית (% , מסכימים, יהודים)

מדיניות ישראל לגבי העימותים לאורך הגדר עם עזה - שאלנו: "בימים אלה מלאה שנה לתחילת העימותים עם הפלסטינים לאורך הגדר עם עזה האם לדעתך ישראל פועלת עד כה באופן: מתאים, מתון מדי, או תקיף מדי?" בציבור היהודי הרוב (66.5%) סבורים כי ישראל מתנהלת באופן מתון מדי בנושא זה. פילוח לפי גושים (יהודים) העלה הבדלים קטנים בין הימין למרכז והבדל יותר גדול בינם לבין השמאל (שגם בו התשובה השכיחה הייתה כי ישראל פחות מדי תקיפה!).

בציבור הערבי שוב אחוז גבוה (30%) אינם יודעים, אבל בקרב מי שיש להם דעה בנושא, השיעור הגבוה ביותר (48%) סבורים כי התנהלותה של ישראל תקיפה מדי.

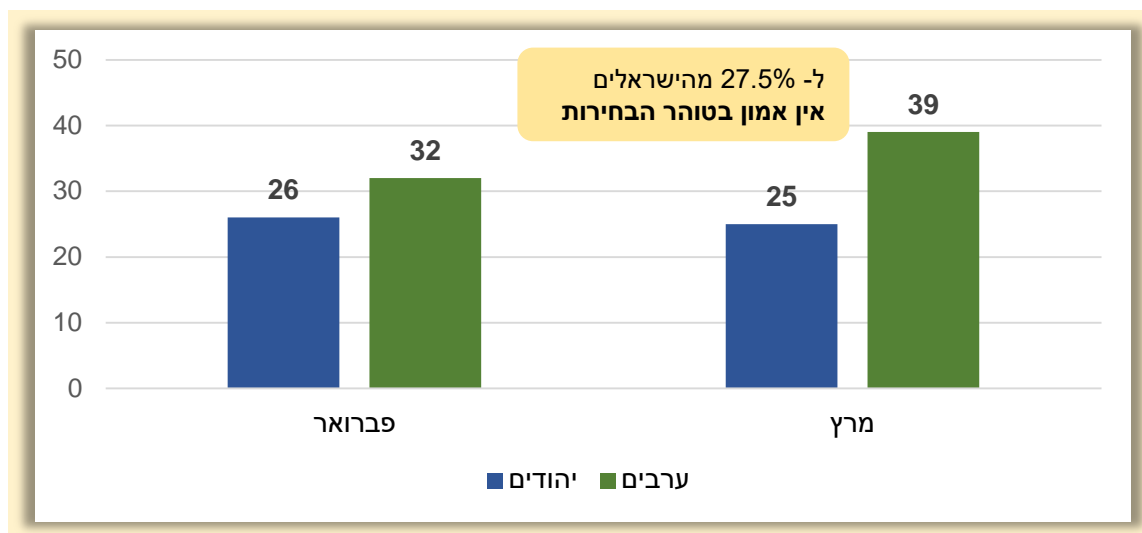
תרשים 3: התנהלות ישראל בשנה האחרונה בעימותים לאורך הגדר עם עזה (% , יהודים, לפי מחנה פוליטי)

תהליך הבחירות

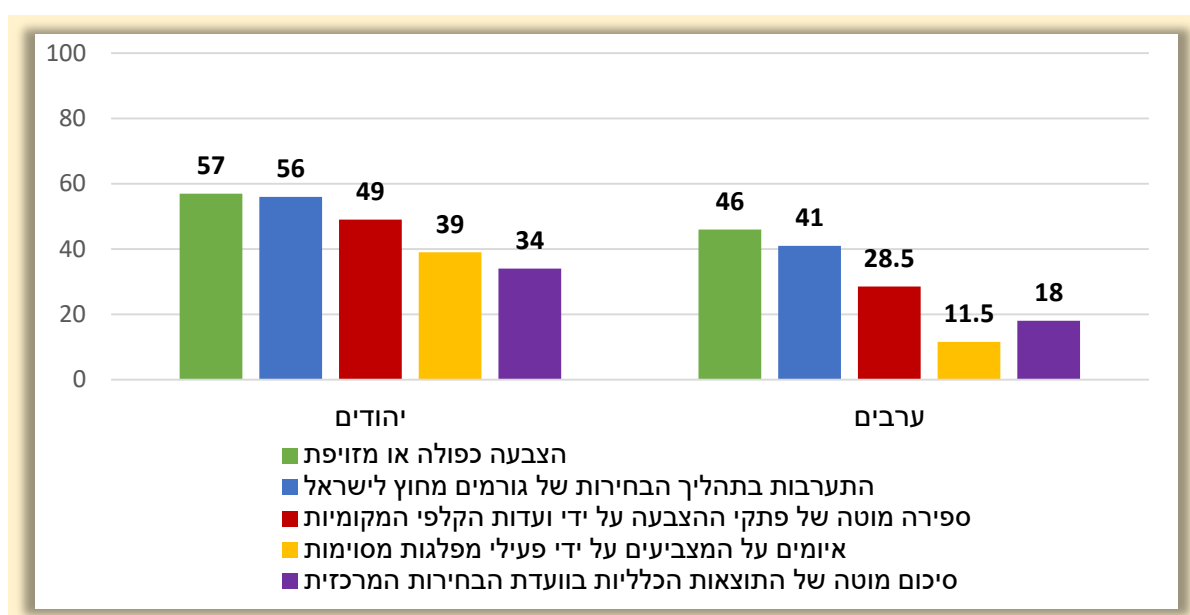
טוהר הבחירות - נוכח הממצא המפתיע בחודש שעבר כי לרבים מהמרווינים אין אמון בטוהר הבחירות בישראל חזרנו גם בסקר זה על השאלה: "באיזו מידה יש לך או אין לך אמון בטוהר הבחירות לכנסת, כלומר שהתוצאות שיתפרסמו ישקפו בדיוק את הצבעת הציבור?" התוצאה אצל היהודים דומה החודש לזו של החודש שעבר ואילו אצל הערבים חלה בינתיים עלייה ניכרת בשיעור הלא מאמינים בטוהר הבחירות.

תרשים 4: אמון בטוהר הבחירות פברואר ומרץ (% מעט אמון או אין בכלל אמון, יהודים וערבים)

הפעם ביקשנו גם להבין מה יכול לשבש את הבחירות הצגנו רק בפני מי שאין להם אמון בטוהר הבחירות חמש אפשרויות, והם יכלו לבחור ביותר מאחת. בקרב הערבים בלטו במיוחד שתי תשובות: א. הצבעה כפולה או מזויפת; ב. התערבות בתהליך הבחירות של גורמים מחוץ לישראל. בקרב היהודים שלושה גורמים עלו כגורמים העיקריים העלולים לפגוע בטוהר הבחירות: א. הצבעה כפולה או מזויפת; ב. התערבות של גורמי חוץ; ג. ספירה מוטעה של התוצאות בוועדת הקלפי המקומית.

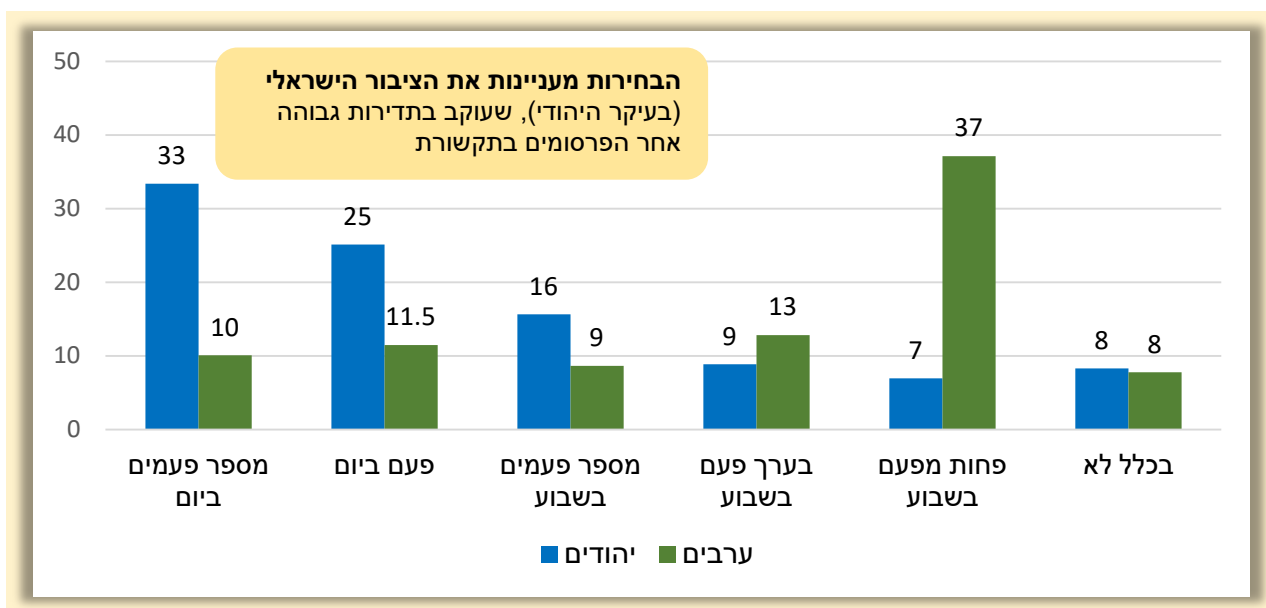
תרשים 5: מה יכול לפגוע בטוהר הבחירות? (% אמון מועט/ אין אמון כלל בטוהר הבחירות, יהודים וערבים)

עניין בבחירות - ביקשנו לדעת באיזו תדירות אנשים עוקבים אחר פרסומים בנושא הבחירות. כיאה לציבור הנחשב מאוד עירני פוליטית, מצאנו כי בקרב היהודים רוב (58.5%) עוקבים פעם או מספר פעמים ביום. עוד 16% עוקבים אחרי פרסומים בנושאי הבחירות מספר פעמים בשבוע, מספר זה עוקבים בתדירות נמוכה יותר של פעם בשבוע, ו-8% אינם עוקבים כלל אחר הפרסומים בתקשורת.

בציבור הערבי המעקב דליל יותר: רק 22% עוקבים בתדירות של פעם או מספר פעמים ביום, 21.5% בתדירות של פעם או מספר פעמים בשבוע והשיעור הגבוה ביותר (37%) עוקב רק לעיתים רחוקות. פער זה משקף כנראה את תחושת הריחוק של הערבים אזרחי ישראל מהזירה הפוליטית בארץ.

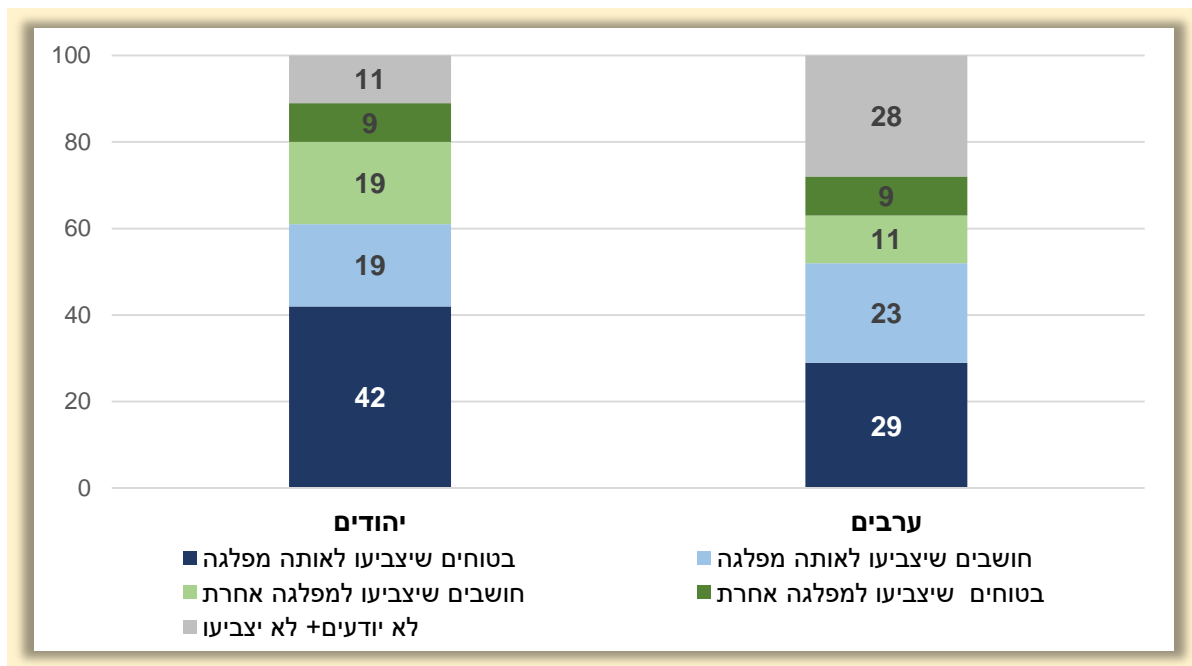
תרשים 6: תדירות מעקב אחר הפרסומים בתקשורת בנוגע לבחירות (% , יהודים וערבים)

השפעת אחוז החסימה על ההצבעה - אחת הדילמות הקשות הניצבות כל מערכת בחירות בפני מצביעים היא האם להצביע עבור המפלגה שהם רוצים ביקרה והיו רוצים להצביע לה, אבל לפי הסקרים היא אינה עתידה לעבור את אחוז החסימה. שאלנו: "אם לפי הסקרים יש סיכוי שהמפלגה שחשבת להצביע עבורה לא תעבור את אחוז החסימה, האם תצביע לאותה המפלגה או תשקול להצביע למפלגה אחרת?" רוב גדול (61%) בקרב המרואיינים היהודים השיבו כי הם בטוחים או חושבים שיצביעו לאותה מפלגה שרצו מלכתחילה ולא למפלגה אחרת. כיוון דומה מצאנו גם בקרב המרואיינים הערבים (52% יצביעו למפלגה שרצו מלכתחילה), אם כי שוב שיעור הלא יודעים כאן היה גבוה (15.5% לעומת 8% בקרב היהודים).

עם זאת, מקרב המרואיינים שאמרו שהם מתכננים להצביע לאחת המפלגות שכרגע, על פי הסקרים, עלולות שלא לעבר את אחוז החסימה בממוצע כשליש ומעלה ציינו שכנראה לא יצביעו לאותה המפלגה או לא יצביעו כלל: למשל, 40% מאלה שמתכוונים להצביע גשר ו-38% מאלה שמתכוונים להצביע כולנו.

תרשים 7: כוונות הצבעה עבור מפלגה שיש סיכוי שלא תעבור את אחוז החסימה (% , יהודים וערבים)

אמון בסקרי בחירות - שני גורמים יכולים להסביר את הדבקות הזו ב"מפלגת האם": נאמנות מפלגתית, שלפי מחקרים קודמים אנו יודעים שאיננה גבוהה ביותר כיום, או לחילופין - חוסר אמון בתוצאות סקרי הבחירות. בדקנו את הגורם השני ומצאנו כי בקרב המרואיינים היהודים הרוב בכלל לא או רק במידה קטנה מאמינים בסקרים. בקרב הערבים רמת האמון בסקרים גדולה יותר.

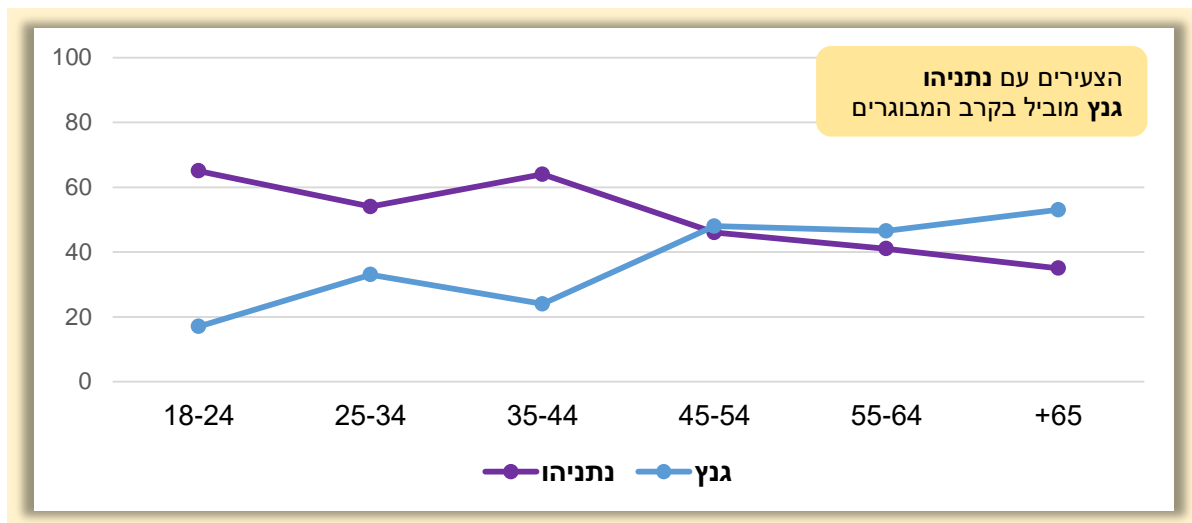
	אין בכלל או רק מעט		יהודים
	אמון בסקרים	אמון בסקרי	
יהודים	55	40.5	4.5
ערבים	35	48	17

ציפיות לגבי הבחירות הנוכחיות

חזרנו גם הפעם על שאלה ששאלנו לפני שלושה חודשים: "איזו ממשלה היית רוצה שתקום אחרי הבחירות?" בעת הזו ההעדפה ברורה בקרב היהודים היא לממשלת ימין בראשות בנימין נתניהו (39%). בנושא זה ניכרת החודש בקרב היהודים התחזקות ברורה להעדפה לממשלה כזו (בדצמבר 34%) וירידה בהעדפת ממשלת ימין-מרכז בראשות נתניהו (בדצמבר 36% וכיום 12%). עוד נמצא כי ככל שהמרואיינים מבוגרים יותר עולה ההעדפה של גנץ ויורדת ההעדפה של נתניהו.

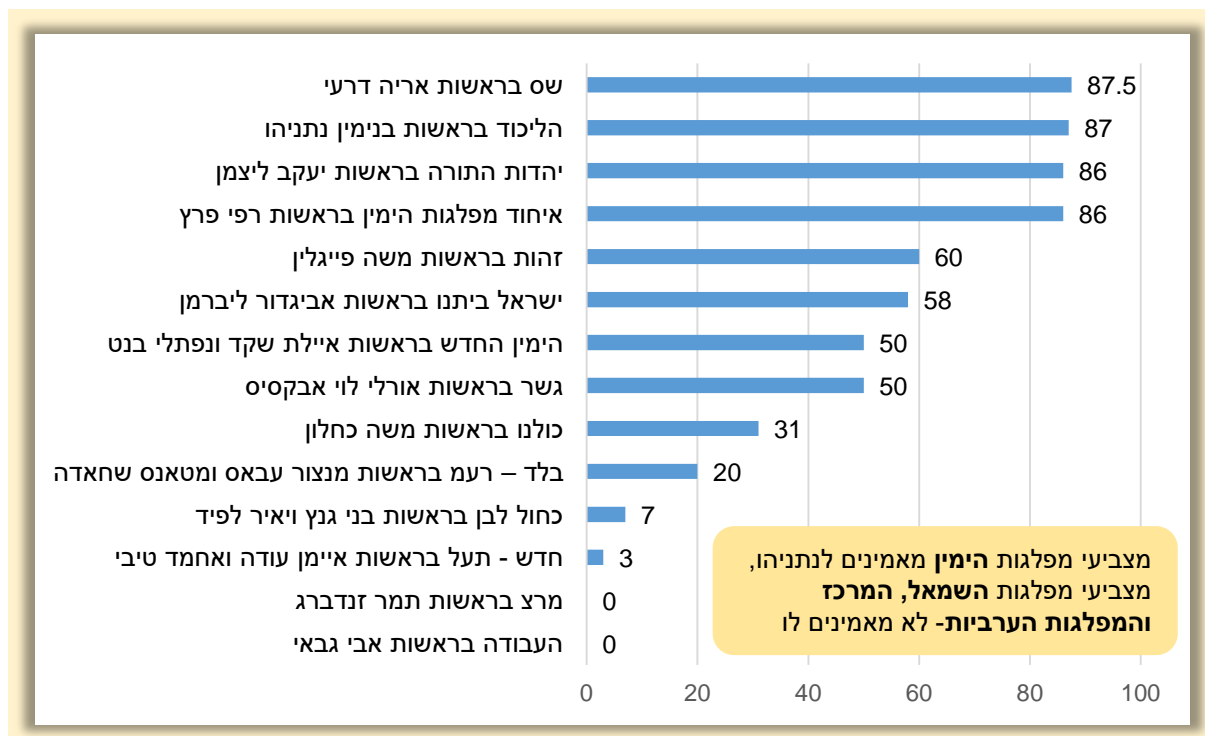
בקרב הערבים ההעדפה נשארה כמעט כשהייתה: ממשלת מרכז-שמאל 47% בדצמבר ו-51% כיום.

תרשים 8: מי היית רוצה שיהיה ראש הממשלה הבא? (יהודים, לפי גיל, %)

נתניהו ועסקת הצוללות - שאלנו את המרואיינים האם הם מאמינים או לא מאמינים לדברי נתניהו כי לא קיבל שקל מעסקת הצוללות. בקרב היהודים התשובות מתחלקות כמעט חצי חצי: 45% מאמינים לנתניהו ו-47.5% אינם מאמינים לו. פילחנו את התשובות לפי מחנה פוליטי (יהודים) ומצאנו כצפוי כי בקרב השמאל והמרכז הרוב אינם מאמינים לראש הממשלה, שעה שבקרב הימין הרוב מאמינים לו. בקרב הערבים יש רוב גדול (73%) למי שאינם מאמינים לדברי ראש הממשלה.

תרשים 9: מאמינים לנתניהו כי לא קיבל כסף מעסקת הצוללות לפי כוונת הצבעה בבחירות 2019 (%):

הסקר נערך על ידי מרכז גוטמן לחקר דעת קהל ומדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט על ידי מכון המחקר "מדגם" בתאריכים 24-25 למרץ 2019. המדגם כלל 603 מרואיינים המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. לקובץ הנתונים המלא ראו: www.dataisrael.idi.org.il